

Cyfarwyddwr Cyffredinol Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol/
Prif Weithredwr GIG Cymru
Grŵp Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Director General Health and Social Services/
NHS Wales Chief Executive
Health and Social Services Group

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

3 Tachwedd 2020

Annwyl Mr Ramsey,

Cyllid y GIG

Diolch ichi eto am eich dealltwriaeth wrth roi'r gorau i'r cyfarfodydd tystiolaeth ffurfiol yn ystod mis Tachwedd er mwyn caniatáu i mi a'm tîm ganolbwyntio ar ymateb i'r cynnydd diweddar mewn achosion o'r coronafeirws. Cyn y briffio anffurfiol y byddaf yn ei roi i'r Pwyllgor ar 9 Tachwedd, roeddwn yn meddwl y byddai'n ddefnyddiol rhoi trosolwg o'r camau a gymerwyd gennym i reoli effaith ariannol y pandemig ar y GIG.

Roeddwn yn benderfynol o sicrhau ar ddechrau'r cyfnod brys bod gan sefydliadau'r GIG brosesau cadarn o lywodraethiant a rheolaeth ariannol o'r cychwyn cyntaf, gan gydnabod bod yn rhaid gwneud penderfyniadau'n gyflym er mwyn sefydlu'r ymyriadau angenrheidiol. Anfonais ganllawiau Swyddogion Atebol a chanllawiau ariannol i Brif Weithredwyr ar 30 Mawrth yn amlinellu'r ystyriaethau allweddol wrth wneud penderfyniadau brys mewn amgylchedd pandemig, yn unol â safonau 'Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru'.

Sicrheais fod gan holl fyrddau'r GIG strwythurau llywodraethiant priodol i reoli'r ymateb brys yn lleol, gyda'r Drefn Reoli Aur yn gwneud penderfyniadau buddsoddi mawr ym mhob sefydliad.

O gofio'r gwariant cyflym sylweddol sy'n ofynnol yn ganolog ar PPE, sefydlodd Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru (NWSSP) grŵp llywodraethiant ariannol i graffu ar archebion PPE mawr cyn iddynt gael eu cymeradwy'n ffurfiol gan Fwrdd Ymddiriedolaeth GIG Felindre. Lle'r oedd yr archebion hyn yn fwy na'r terfynau datganoledig lleol, daethant ataf i'w cymeradwyo o dan y prosesau arferol ar gyfer cymeradwyo contractau cyn i'r contractau gael eu dyfarnu.

Yn ogystal, manteisiodd NWSSP ar arbenigedd sylweddol y Labordy Profi Deunyddiau Llawfeddygol, a gynhelir gan NWSSP, i sicrhau ansawdd cynhyrchion gan gyflenwyr newydd cyn i gontractau gael eu gosod. O ganlyniad, roeddem yn gallu cynnal lefel ein cyflenwad o PPE.

Sefydlwyd cyfarfodydd cyfathrebu wythnosol ar draws swyddogaeth cyllid GIG Cymru gydag uwch swyddogion cyllid Llywodraeth Cymru i sicrhau ymateb effeithiol ar draws y system. Roedd hyn yn cynnwys Cell Cyllid, o dan gadeiryddiaeth fy Nghyfarwyddwr Cyllid ac yn cynnwys uwch swyddogion cyllid a chynrychiolwyr Cyfarwyddwyr Cyllid y GIG i sicrhau goruchwyllo'r system a dylanwadu ar bob prif fater a sicrhau bod polisi a chyflawni gweithredol yn cael eu cysoni o safbwynt ariannol ar draws GIG Cymru. Roedd y Gell yn cadw Adroddiad ar y Sefyllfa a gyflwynwyd drwy'r strwythur Cynllunio ac Ymateb i sicrhau bod materion ariannol yn cael eu hystyried yn briodol ochr yn ochr ag ymatebion gweithredol a'r gweithlu. Cafodd gwaith y Gell ei atal dros dro yn ystod yr haf, ond mae'r gell wedi ailafael yn ei gwaith erbyn hyn fel man cyswllt allweddol am weddill y flwyddyn ariannol.

Yn ogystal â'r Gell Gyllid, cynhelir galwad wythnosol gyda holl Gyfarwyddwyr Cyllid ac uwch swyddogion y GIG i ymchwilio i'r holl faterion a risgiau gweithredol sy'n dod i'r amlwg sy'n gofyn am ymateb gan y system, a sicrhau cyfathrebu clir, cyson ac aml ar bob mater er mwyn sicrhau eglurder a chysondeb o ran dull gweithredu. Mae'r cyfarfodydd hyn wedi parhau drwy gydol yr argyfwng.

Un o'r pethau allweddol y mae'r sianeli cyfathrebu hyn wedi canolbwyntio arnynt yw sicrhau bod trefniadau llywodraethiant y GIG yn addas at y diben, ac yn ymateb i anghenion newidiol yr ymateb i'r pandemig. Fel enghreifftiau o'r materion dan sylw, mae hyn wedi cynnwys:

- Adolygu ac ailflaenoriaethu rhaglenni gwaith archwilio mewnol i gefnogi adolygiadau cyflym o drefniadau llywodraethu lle bo angen;
- Ymgysylltu ag Archwilio Cymru ar ymateb cymuned gyllid GIG Cymru; ac
- Sicrhau strwythurau clir ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn ymateb i'r risg o dwyll o'r angen i gynyddu taliadau ymlaen llaw yn sylweddol i gyflenwyr i gael PPE ychwanegol ymhlith cystadleuaeth fyd-eang o fewn cadwyn gyflenwi ryngwladol yr effeithiwyd arni'n sylweddol gan COVID-19

Sefydlodd swyddogion, gyda chymorth yr Uned Cyflenwi Cyllid, drefniadau monitro ariannol yn ystod mis Ebrill i sicrhau y gellir gweld yr effaith ar gynlluniau ariannol sylfaenol y GIG a'i monitro'n ofalus. Datblygwyd dadansoddiad manwl o effeithiau cost uniongyrchol, effeithiau darparu effeithlonrwydd a gwrthbwysio arbedion adnoddau. Defnyddiwyd y dadansoddiad hwn fel sail ar gyfer cadarnhau anghenion ariannu'r GIG a gadarnhawyd yn y pecyn sefydlogi gwerth £800 miliwn a gyhoeddwyd gan y Gweinidogion ym mis Awst. Mae'r wybodaeth effaith ariannol hon bellach yn cael ei chyflwyno'n fisol i Lywodraeth Cymru gan sefydliadau'r GIG fel un o elfen allweddol y broses monitro ariannol fisol.

Yn ogystal, cyflwynwyd ymarferion adrodd ariannol pwrpasol a phenodol ar draws y system i ymyriadau allweddol, gan gynnwys y gweithlu, PPE, Profi, Orlhain a Diogelu, ac Ysbytai Maes. Roedd hyn yn cynnwys datblygu modelu manwl cyflym ac adrodd manwl mewn meysydd allweddol fel PPE lle nad oedd systemau ar waith cyn y pandemig ar yr ehangder a'r raddfa ofynnol.

Ar sail systemau, mae ffurflenni monitro ariannol ar draws y system wedi'u hailosod a'u mireinio i sicrhau bod holl sefydliadau'r GIG yn adrodd am sefyllfa ariannol fanwl a rhagolygon bob mis gan gynnwys nid yn unig effaith COVID-19, ond hefyd adroddiadau tryloyw ar y cyllid a'r adnoddau sydd ar gael ar gyfer aildrefnu megis tanwariant oherwydd gweithgarwch llai yn sgil COVID 19 a llithriant ar ymrwymïadau blaenorol nad oedd modd bwrw ymlaen â hwy oherwydd COVID 19.

Mae prosesau monitro ariannol wedi bodoli ochr yn ochr â'r prosesau cynllunio chwarterol, gan sicrhau eu bod yn dilysu'r tybiaethau cynllunio ariannol sy'n sail i'r cynlluniau gweithredol a chynlluniau'r gweithlu. Cychwynnodd yr Uned Cyflawni Cyllid broses o adolygiad gan gymheiriaid o'r cynlluniau Chwarter 2 a gyflwynwyd yn gynharach yn yr haf, a bydd hyn yn cael ei ailadrodd drwy gyflwyno cynlluniau Chwarter 3 a 4 sydd wedi'u cyflwyno'n ddiweddar. Mae'r broses hon wedi bod yn gyfle defnyddiol i rannu dysgu a phrofi rhagdybiaethau sylfaenol yn gyson. Yn ogystal, bydd fy Nghyfarwyddwr Cyllid a'i dîm yn cyfarfod â'r uwch dîm cyllid o bob un o sefydliadau'r GIG dros y dyddiau nesaf i adolygu eu cynlluniau ariannol a'u rhagolygon diwedd blwyddyn ym mis 6, i gadarnhau eu sefyllfa alldro disgwylidig y byddant wedyn yn atebol i'w chyflawni.

Un o nodweddion allweddol yr ymateb cychwynnol oedd yr angen i fynd ati i sefydlu'r rhwydwaith ysbytai maes, gan rag-weld y byddai angen capasiti ychwanegol sylweddol i sicrhau nad oedd y GIG yn cael ei orlethu yn ystod y don gyntaf o achosion. Roedd brys y sefyllfa'n golygu nad oedd cyfle i ddatblygu achosion busnes arferol yn unol â'r model pum achos i gefnogi'r buddsoddiadau seilwaith dros dro sylweddol hyn. Felly bu swyddogion yn gweithio ochr yn ochr â sefydliadau wrth iddynt ddatblygu a gweithredu cynlluniau o fewn ychydig ddyddiau. Er mwyn sicrhau ein bod yn dysgu o'r dull gweithredu eithriadol hwn, comisiynodd swyddogion adolygiadau diwydrwydd dyladwy o'r rhaglen ysbytai maes ar gyfer y pum bwrdd iechyd, gan gwmpasu tri phrif faes, diwydrwydd dyladwy ariannol, contractio a hysbysebion, llywodraethu a gwneud penderfyniadau. Rhannwyd canfyddiadau a themâu allweddol gyda sefydliadau i lywio'r gwersi a ddysgwyd a darpar gynlluniau at y dyfodol.

Mae'r ymateb hefyd wedi gofyn am aildrefnu sylweddol ar y rhaglen gyfalaf. Mae hyn wedi arwain at gyfeirio tua £104m o'r rhaglen at gynlluniau gan gynnwys agor Ysbyty Athrofaol y Faenor yn gynnar, y labordy profi ychwanegol a'r cyfarpar ar gyfer Iechyd Cyhoeddus Cymru a buddsoddiadau galluogi digidol ledled Cymru. Mae'r capasiti ymchwydd ychwanegol o 400 o welyau, gwerth £33m ar safle Ysbyty

Athrofaol Cymru wedi cael ei gefnogi'n llawn o safbwynt cyfalaf drwy Gyllidebu Strategol.

O fewn Llywodraeth Cymru, mae fy nhîm cyllid wedi cydweithio'n agos gyda swyddogion cyllid a chyllidebu o bortffolios eraill a chyda staff Trysorlys Cymru a staff cyllid canolog. Mae uwch swyddogion iechyd wedi mynychu cyfarfodydd cyllid a chyllidebu mewnol wythnosol sydd wedi sicrhau cyfathrebu cadarn ar draws Llywodraeth Cymru ac wedi sicrhau bod cyngor cyson yn cael ei roi i'r Gweinidogion. Yn ogystal, mae swyddogion iechyd wedi gweithio gyda swyddogion Trysorlys Cymru i ymgysylltu ag adrannau Llywodraeth y DU i ddeall goblygiadau ariannol datblygu polisi yng Nghymru ar Gymru, ac i sicrhau cyllid canlyniadol priodol.

Rydym hefyd wedi sicrhau bod dull gweithredu GIG Cymru yn cyd-fynd â chenhedloedd eraill, drwy ddeialog reolaidd a rhannu dulliau a thybiaethau gyda chydweithwyr yn GIG yr Alban yn benodol. Bydd hyn yn parhau i lywio rhan graidd o'r ymateb yn y dyfodol.

Er gwaethaf yr angen am ymateb gweithredol sylweddol a chyflym i'r argyfwng, rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar berfformiad ariannol drwy gydol y cyfnod ac yn edrych ymlaen at ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r cyllid ychwanegol a gyhoeddwyd gan y Gweinidogion ym mis Awst wedi ein galluogi i sefydlogi'r sefyllfa ariannol, gan gymryd i ystyriaeth diffygion cynlluniedig a oedd yn cael eu rheoli drwy'r broses gynllunio cyn y pandemig. Gyda'r cafeat anochel na allwn rag-weld gydag unrhyw sicrwydd sut y bydd y pandemig yn parhau dros y misoedd nesaf, ein hasesiad presennol yw y bydd y cyllid sydd bellach wedi'i ddyrannu yn y Gyllideb Atodol Gyntaf a'r Ail Gyllideb Atodol yn ddigonol i reoli ymateb parhaus y GIG hyd at ddiwedd y flwyddyn.

Yn gywir

Dr Andrew Goodall